



De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehac nunquam
in lucem prodire

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita S. Aldegundis Abbatisseꝝ prima Malbodiensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

obtestatione, videlicet iuramenti, ipse, qui parrinus eius existens, per viginti annos amplius confessionem eius sæpè receperat, quæ de illius sancti conuersatione præsens, cum ipso Episcopo & alijs supra dictis iuratis similiter asseruit, esse vera, & obedientia, quam in orationibus, vigilijs, & alijs poenitentiæ fructibus, in qua sibi ab eo imposita erat, plus iniuncto satisfaciens, exhibebat, nos reddidit certiores: ea etiam quæ de miraculis ipsis fuerant nobis exposita, per iuramentum omnium prædictorum qui propter hoc venerant, fide suscepimus, pleniori asseritione ipsius Episcopi sub primo verbo sacerdotis requisito in virtute obedientiæ concurrente, vt sic diuinum humanum securi iudicium, cum maiori procedere securitate possemus. Cum igitur hæc omnia tam de virtute morum, quam virtute signorum, ad fauorem petitionis pro qua Episcopus memoratus, & alij supra dicti ex parte vestra vehemèter instabant concurrere videremus: de fratrum nostrorum consilio, post multam deliberationem habitam cum eisdem & Archiepiscopis, quos super hoc ad consiliū nostrorum admissimus: de diuina misericordia, & eiusdem sancti meritis confidentes: ipsum sanctum Catalogo duximus ascribendum, statuentes, vt in die depositionis ipsius, eiusdem festiuitas deuotè à vobis & alijs Christianis delibis annis singulis decetero celebretur. Inde est, quod vniuersitatem vestram rogamus in Domino & monemus, per Apostolica scripta præcipiendo mandantes, quatenus eiusdem sancti memoriam, prout actum est, cum celebritate debita venerantes, eius apud Deum suffragia humiliter imploretis, per cuius merita ad gaudia æterna pertingere valeatis. Dat. Lateran. Kalend. Ianuar. Pontificatus nostri Anno primo.

Ascribitur
S. Hom-
onus san-
ctorum Ca-
talogo.

VITA SANCTÆ ALDEGVNDIS ABBATISSÆ
PRIMÆ MALBODIENSIS, AVTHORE, VT EQUI-
dem sentio, Hucbaldo Elhonenſi, qui obiit Anno 930.

AVTHORIS EPISTOLA DEDICATORIA.

Non immemor vestri, non ingratus tam admirabilibus erga meo-
stræ sedulitatis officijs, parui voluntati vestræ. Si tardius, quam vo-
luitis, si minus aptè, quam oportuit, non animo meo, quasi non cu-
ranti, sed rei difficultati potius ascribitis. Cruda massa non facile
modico potest igne purgari. Si quis inconcinnam sublimauerit
orationem, vobis imputate. Malui certè deideri à quibusdam,
quam vobis non parère. Si cui tamen ideò displicuero, quod pur-
puros late splendentes non solum non assuerim, sed etiam deimerim pannos, sciat
me noluisse more puellarum aptare puppas absque lineamentis membrorum, aut
inanimatas in parietibus effigies colorare: sed foemine solidum pectus, immò virilem
animum, virtutibus plenum, tanquam lucernam diuinitus accensam, cunctis ad im-
randum simpliciter monstrare. Si placet transcribere, diligenter (obsecro) distinc-
tiones Capitulorum conseruate. Præfationem verò, quæ quidem generaliter agit de
sanctorum omnium gestis, & ad eos imitandum exhortari cunctos intendit, & igno-
uam præcipuè negligentiam, arguens, nec de ignorantia quenquam excusari potest
demonstrans, operantem Dominum in sanctis amandum & glorificandum ostendit
sicut est præfixa, Capitulis antepone re curate. Quod si vobis non placuerit, aut do-
ctoribus, ad quorum audientiam fortè retuleritis: moriatur inter manus vestras ob-
osa & inepta membrana, aut deleatur, aut igni tradatur. Quodcunque acciderit,
rogo per amicitiam, nè nostrum nomen in hoc opere sentiat.

PROLOGVS · EIVSDEM.

Miseratio diuine bonitatis, humane salutis multipliciter omni tēper
cōsuluit, & post hominis lapsum tam per dicta quam per exempla
iustorum, errantes ad viam veritatis reduxit, & ante legē, & sub legē,
& sub gratia formam virtutis imitandam, rudibus in vtroque seculo
misericorditer exhibuit. Plena est vtriusque testamenti scriptura
tanquam cælum resplendens, non solum magnis virtutibus seu
luminaribus, sole videlicet ac luna, sed etiam minoribus stellis.
hoc

hoc est, non tantum claritate verae lucis, quae rationalem creaturam illuminat: & vniuersalis Ecclesiae pulchritudine, quae totum clarificat mundum: sed etiam singulorum splendore sanctorum, qui nos in huius seculi nocte veluti fulgentes stelle consolantur. Qui ergo, donante Deo, sanos habet oculos, ambulet ad lumen solis: vestigia sequatur Domini Saluatoris. Qui vero tantum fulgorem infirmantibus oculis minus valet intueri, conuertat ad speculum ad montes, iam veri solis lumine candentes, sanctos scilicet Apostolos, eorumque successores, doctrina pariter & exemplis totum orbem illuminantes: sequatur duces, velut arietes, gregem ad pascua praerentes. Quod si tardior aliquis Euangelicam & Apostolicam doctrinam fastidit, quod nimis periculosum est: si fortia gesta magnorum patrum, aut documenta propter imbecillitatem fidei suae negligenter attendit: quod male languentis animae indicium est: saltem vitas sanctorum, qui proximis extiterunt temporibus, legens vel audiens, gratiam conditoris in sanctis semper operantem agnoscat: agnoscens, in amorem ipsius incalcescat. Si quis etiam delicatus praeteneritudine carnis viros imitari trepidat, foeminas & puellas teneras, quae sui redemptoris amore seculum vicerunt, considerans erubescat. Ignorantia neminem, qui legere vel audire potuit, excusabit. Vbi iam scripturae verba non resonant? In ecclesijs à lectoribus quotidie recitantur, à cantoribus delectabiliter cantantur, à praedicatoribus vtiliter exponuntur. Quae patria, quae ciuitas, quis pagus, quem non decorauit alicuius sancti patrocinio speciali providentia creatoris? Vbi quae per membra sua Saluator coruscet. Oleum effusum nomen eius: vbi quae tonat: vbi quae semper pluit per Euangelium, per Apostolos, per Doctores, per exempla sanctorum. Et ut ex multis ad vnum veniamus, quis alius in vita beatae virginis Aldegundis amandus, sequendus, amplectendus, nisi Christus inuitur? quem adolecentula virgo diligens, merito castitatis agnum sequitur quocumque ierit. In eius itaque laude, qui cum sit idem in omnibus, operatur magna & minima & diuersa non diuisus, ac dissimilia non dissimilis, de vita huius virginis si loquamur aliquid, sermonem impolitum nullus abhorreat: sed quod effari nitimur, attendat.

Sancti cen-
stella con-
solantur nos
in nocte se-
culi huius.

Scripturae
in catholi-
ca Ecclesia
semper vti-
tissimae.

Apoc. 14.

Patria & pa-
rentes eius.

Literis fa-
cris tradi-
tur imbu-
enda.

VITA.

CAP. I.



ANNO Dominicae incarnationis circiter euoluto sexcentesimo trigesimo, circa haec tempora non longè post Romanam sedi Apostolicae praesidentibus per successionem Pontificibus, Honorio, Seuerino, Iohanne, Theodoro, Martino, imperante apud Constantinopolim Heraclio, in Francia regnante Dagoborto filio Clotarij, qui quartus erat à Clodoueo, quem sanctus Remigius baptizauit, orta est in pago Hainoensi virgo Aldegundis ex regali prosapia, patre Vualberto, matre Bertilia. Cuius soror Vualdetrudis maior natu, cuidam satis illustri viro Maldegario, cognomento Vincentio, legitime fuerat copulata: qui postea diuinitus inspiratus, & exhortatione religiosorum virorum animatus, spreuit mundum, secutus est toto corde Saluatorem Iesum Christum. Eo tempore multi religiosi viri, Dominicae vineae studiosissimi cultores, Amandus Traiectensis Episcopus, velut imbrifera nubes circumquaque pluuio discurrens: Arnulphus Metensium, Autbertus Cameracensium pontifices, Eligius Noniomensis, Audoenus Rothomagensis, Gislenus ab Arthenis adueniens peregrinus in Galliam, & alij plures in Ecclesia tanquam in caelo luminaria, partes orbis occidentales irradiabant, & multos tam praedicatione, quam exemplo vitae, in viam salutis deducebant. Puella vero Aldegundis, parentum cura diligenter enutrita, diuina gratia procurante, sacris literis imbuta est: quarum scientia valde proficiens, ac dogmata Christianae religionis animo complectens, amore caelestis sponsi iam in ipsis puellaribus annis vehementer flagrare coepit. Parentes enim eius, quanquam superbi fastu sanguinis essent elati, Christiani tamen nominis memores, quod gerebant, filiam suam ita secundum Dei timorem educarunt, ut in ipsa iam tenera aetate Domino Christo magis quam seculo, placere desideraret.

Novembris
13. quo die
celebratur
eius transla-
tio.

CAP.

URIVS

9 per
10 per

RVIII

5

Multæ ei
offeruntur
visiones.

Interea dum adhuc esset in domo parentum, caelesti frequenter suspensa contem-
platione, modò vigilans, modò per somnium, diuina gratia sibi reuelante, ceperat
multa visionum genera percipere: quas ipsa describens, Abbati cuidam religioso, no-
mine Sobino, de monasterio Niuialensi, commisit. Quas etsi quidam, minus digni
pensantes quæ legunt vel audiunt, superfluas aut non credendas esse putant: nulli
tamen sapienti, mirum aut incredibile videtur, si puella Deo toto seruiens affectu
frequentibus sanctorum Angelorum visionibus, seu vigilans, seu dormiens, pascetur:
cum econtrà quælibet anima spurcitijs luxuriæ negligenter dedita, datim omnia
nonnunquam illusionibus deludatur. Igitur vt breuiter ea visa comprehendamus,
audiuit quadam nocte sibi promitti per visionem inæstimabiles diuitias: quas primo
terrenas æstimans, statim in spiritu sibi promitti caelestes agnouit. Deinde per visionem
in sublimem raptam, monentem audiuit aliquem, vt caduca postponens, facilius ad
scatur caelestia: modò deniquè vocem audiuit, Non aliù tibi quæras sponsum, quam
Dei filium: modò Christum in specie pueri speciosissimi cernit afferentē sibi stola
candidam, palmamque victoriæ: nunc etiam erigitur in spem caelestium, dum audiit
per visum se futuram esse in societate Angelorum sanctorum. Inter has visiones
aspicit diabolum, inuidiæ facibus ardentem, de sua tristem electione: tum Angelum
Dei sese cohortantem, vt perseueret in virginitate, & longè se faciat à seculi vanitate
Huiusmodi visionibus non mediocriter consolata, de die in diem in amore virtutum
proficiebat, & vt perseuerando magis proficeret quotidie, maiora videbat. Siquis
dem apparet ei puella, quasi de itinere veniens, & à Dei genitrice se missam affir-
mans, vt, quod vellet, postularet. At illa mox alacriter respondit, id se desiderare,
quod Dominus vellet, Christi que voluntatem in se fieri præoptare. Vidit frequenter
sanctos Angelos exhortantes se: vidit & beatum Petrum, admonentem se de regno
Dei. Conspicit etiam Dominum Iesum Christum, in specie solis & lunæ, in figuram
regni Dei sibi apparentem. In cunctis huiusmodi reuelationibus virgo prudens, ma-
gis magisque se humiliabat, regno Dei propior fiebat, sponso caelesti feruentius imbu-
abat. Si quis autem istiusmodi visiones plenius nôsse desiderat, vitam ipsius reuelat,
de qua nos pauca decerpentes, notitiam tantummodò rerum in dicere summam
conamur scire cupientibus, quanti meriti sit hæc virgo, quæ toties Angelicis recrea-
batur consolationibus secundum ordinatissimam creatoris dispensationem, qui no-
uit vnicuique congruentem adhibere dulcedinis suæ moderationem. Et vt harrum
seriem manifestationum iam terminemus, beata virgo Aldegundis de virtute in vir-
tutem progrediens, in tantam sanctitatis celsitudinem à Domino meruit sublimari,
vt non solum ex somnijs, aut per ecclasiam frequenter, sed etiam vigilantem manifesta-
batur.

Optimi fa-
ne effectus
talium visi-
onum.

Angelus ei
apparet.

Angelus appareret, familiare colloquium de proposito conseruanda virginitate ex-
hiberet, virgo sancta nomen eius fiducialiter interrogaret, & ab eo gloriosum & mi-
rabile suum nomen esse audiret.

CAP. III.

Mater eam
inuitat ad
coniugium.

Cum verò parentes eiusdem virginis iam eam tradere marito disponderent, ad-
abscondat. Patris ac suum indicat desiderium, vt secundum sui generis dignitatem,
generosum non recuset accipere sponsum. Monstrat familiæ numerositatem, pro-
diorum amplitudinem, fundos, rerum abundantiam, gazas diuitiarum copia reple-
tas, cuiusdam iuuenis diuitias, nobilitatem, pulchritudinem ei blandiendo prætendit.
Huiusmodi blandimentis instat mater, animum filię ad suam voluntatem co-
natur inflectere. Igitur Aldegundis, honesta moribus, eloquio suavis, frequens in
diuina lectione, ac sedula in diuinæ scripturæ meditatione, quem sponsum eligeret,
quem cordis amore gestaret, Dominum videlicet Christum, quem legendum co-
gnouerat, cui se totam deuouerat, tali sumpta occasione iam amplius occultare no-
quibat. Quid, inquit, ô domina genitrix, mater dulcissima, quid mihi blandiris? Quid
tot suavorijs verbis oneras animum meum? Non amplius tibi celabo voluntatem
meam, desiderium meum iam antè diu in corde meo conceptum patefaciam. Tu
mihi nescio quem pauperem memoras sponsum: sed ego talem ac tam diuitem
sponsum concupisco, cuius prædia sunt cælum & terra & mare, cuius fundi nunquam
deficiunt, & cuius diuitiæ quotidie crescunt, & nunquam minuuntur. Si potes, ma-
ter, talem mihi quære sponsum: non hominem peccatorem, petulantem, ac citò
mori-

Illam planè
respuit.

mortitum. Hoc audiens mater, licet non posset mentem virginis à sua constantia amovere, foemina tamen importunitate sæpè repetebat, admonēs filiam de nuptiarum conditione. Sed quid? Incausum verba fundebat: puella mentem in Christo fundatam, quasi turrim non casuram, frustra pulsabat: Dominum Christum speciosum forma præ filijs hominum, hunc adamauerat, hunc esuriēs sitiēbat, hunc sitiens esuriebat. Misericordem in pauperes animum gerebat, diuinis lectionibus mentem assidue pascebat. In respondendo cautissima, mitis omnibus: inter homines nobiles humilis, inioribus velut æqualis. In parcitate cibi & potūs intantum abstinentiæ dedita, vt sibi nulla sodalium æquiparari valeret.

CAP. IIII.

Sed dum animus teneræ virginis assidue maternis fatigaretur blandimentis, vt suscipiendo sponso voluntati parentum satisficeret: quibus quidem non obedire, videbatur incongruum: obediēdo verò plus eos amare, quàm Dominum Christum, æstimabat perniciosissimum: prouidentia diuinæ miserationis, taliter eam liberauit ab huiusmodi periculo tentationis. Soror ipsius, memorata superiùs, beata Vualdetrudis, ob amorem sanctæ religionis, à viro suo pari consensu iam seiuncta fuerat: illoque religiosè in monasterio, quod dicitur Altus mons, conuersante: ipsa monasterium sanctimonialium, consilio venerabilis Gislēni, in monte, qui vocabatur Cameracensis & Cameracensis Ecclesiæ Episcopi: qui tunc inter alios sacerdotes Dei eo tempore florentes, ouili Dominico non segniter inuigilabat. Igitur ex inspiratione diuina famula Dei Vualdetrudis, memor suæ charissimæ sororis Aldegundis, & valdè metuens, nè vinculo carnalis alligaretur amoris, & exoptans toto desiderio secum illam habere sociam in habitu sanctę conuersationis, & curam adhibere sororibus illius congregationis, misit literas matri, postulans cum obsecratione sororem sibi destinari, secum aliquandiu illam dicens velle demorari: non parum consolationis ex illius præsentia videri sibi conferri: quando matri placeret, statim eam se remissuram. Annuit mater, filiam dirigit: & quibus erat vna mens Domino seruiendi, sit etiam vna domus opportunè simul habitandi. Quis dignè potest effari, quantum ædificationis ex mutua locutione acquisierint: quantum exemplum operationis bonæ cæteris sororibus ex sua conuersatione præbuerint? Cerneret illas ex Euāgelio sorores Martham & Mariam Magdalenam Domino Saluatori certatim ministrantes: sed non facillè discerneres, quæ magis harum eligeret ad pedes Domini sedere, cum hoc vtraque satageret, & curis exterioribus inuita deseruiret.

CAP. V.

Non multum temporis elapsum erat, & ecce mater illarum, foemina suspecta solitudine, nè filia suæ virginis animum soror eius alienaret à seculo, sacrumque velamen illam persuaderet suscipere, mittit ad monasterium, & reuocat ad se filiam virginem. Beata verò Vualdetrudis inuita quidem remittit sororem, nè matrem offendat: sed obnixè deprecando exhortatur eam, vt à seculo se faciat prorsus alienam, immortalē se præparet sponso: quàm citius valeret, ad coenobium reuertatur. Illa moesta valescens sorori, reuertitur ad matrem, quæ tunc morabatur in prædio suo, quod nuncupatur Curtissolra. Non autem immemor, iuxta scripturam, honorandos esse parentes: bonæ indolis puella condecemtem reuerentiam exhibet matri, humiliat se ad pedes eius, deprecatur cum lachrymis, vt in habitaculo, quod erat iuxta ecclesiam, sibi daret licentiam habitandi: dicens, non sibi cõgruum inter viros ac mulieres seculares conuersari. Memorat etiam genitrici suæ, quàm sanctè, quàm religiosè soror sua Vualdetrudis in monasterio se haberet, qualiter ancillas Christi de seculo conuersas instruendo moneret, quàm sublimia quotidie de regno cælorum admonens edoceret. Dum talia matri virgo referret, & ea matri grata satis estimaret, illa non modò sibi non placita, sed etiam multum onerosa demonstrans, irata, comminata est ei plagas, si de talibus ei vltra facere sermonem auderet. Virgo verò sapiens non solum illius minas patienter sustinuit, sed etiam verbera sustinere paratã, prudenter siluit. Mater autem optima linteamina proferens, filia tradidit, & vt indè sponsalia sibi vestimenta præpararet, imperauit: disponens eam in proximo, nobili cuidam iuueni lege nuptiarum copulare. Virgo ergò linteamina suscepit, domunculam

Psal. 44.
Virtutes eius.

Nota hæc de forore eius Vualdetrudis, & marito illi Vincentio.

S. Aldegundis iungit se forori suæ in cenobio,

Luc. 10.

Reuocata redit ad matrem.
Exod. 10.

URIVS

900
1000
RVIII
5

Corpus suū
valde affli-
git.

culam secus oratorium, quam à matre impetrauerat, ingreditur, vestes ad vñs herp
zatorum in nomine sanctæ Trinitatis, pia fraude componit, corpusque suum veb
menter affligens, die noctuq; Dominū cum lachrymis deprecabatur, nè à societate
sanctarum virginum alienaretur, nec alij sponso, quàm Domino Christo, sociaretur.
Exaudiuntur preces virginis: nuptiæ, quas inter quindecim dies mater filiz parabat.
differuntur: iuuenis, cui despondere eam cupiebat, nè veniret, per multos dies pu
peditur.

CAP. VI.

Mater eius
abit è vita.

Cumque mater eius agrotaret, & iam de vita desperaret, vocat virginem filiam
suam, dat ei aurum & argentum, vestimenta preciosa, prædia, villas, seruos & an-
cillas, & omnia, quæ habebat, præter illa, quæ pauperibus in præsentī pro remedi-
animæ suæ distribuit, & quæ in vñs seruorū & ancillarum Dei, in cœnobijs Domini
famulantium, delegauit. Defuncta verò matre, atque in prædicta villa Curtisfiora
in ecclesia sanctæ Dei genitricis, à Dei sacerdotibus & alijs Ecclesiasticæ dignitatis
ordinibus, iuxta virum suum sepulta: audiens Endo iuuenis, cui præfata mater filiam
suam in cōiugem dare disposuerat, obitum eius, nihilominus instat, vt virginem vi-
rem accipiat, imperatque fidelibus suis apparatus præparare nuptiarum. Quod cum
audisset virgo, valde timuit: fugiensque noctū in locum nemorosum, qui vocatur
Malbodius, aliquot diebus ibi latuit. Sed cum audisset aduenisse sanctum Amandum
atque venerabilem Autbertum Episcopos in monasterium Altimontis, cum magno
cordis humilitate, nudis pedibus illuc properauit, ad vestigia eorum sese prostrans
desiderium cordis sui aperuit, contrarias tentationum passionēs sibi per insidias di-
bolicas irruentes indicauit. Tunc beatus Amandus, iam penè toti notus orbis
celeberrima virtutum, qui tanquàm in messe Dei strenuus operator, multas per
cuitum nationes ad fidem perduxerat catholicam, multa cœnobija viroꝝ ancilla-
rumque Dei construxerat, aperiens os suum, doctrinæ cœlestis imbre facundum, in
puellæ fatigatum roborauit animum, vt non solum ipsum respueret mundum, veniat
etiam parata fieret pro Salvatore Christo, si foret occasio, subire martyrium. Quo-
plura? Deducta est à sanctis Episcopis in oratorium quoddam eiusdem cœnobij, de-
dicatum in honore & memoria sancti Vedasti: vbi sacerdotali benedictione con-
crantes, eam æterno sponso Salvatore desponderunt, sacrumque velamen in habitum
sanctæ religionis super caput eius imposuerunt.

S. Amandi
encomium.

S. Aldegun-
dis accipit
sacrum ve-
lumen.

CAP. VII.

Malbodij
cœnobium
extruit.

Beata igitur Aldegūdis de Altomonte reuersa in locum, vbi prius latuerat, quem
locum excōlere, vepribus & arbutis radicibus extirpatis, habitacula construere, ser-
uos & ancillas Dei ibidem congregare. Denique post ædificium ibi ecclesiam extru-
xit in honore & memoria sanctæ Dei genitricis Mariæ: in qua laudes diuinæ & ora-
tionum vota quotidie persoluebat. Tunc seculi huius diuitias pro nihilo reputans
prædia sua & facultates, & omnia ornamenta, quæ sibi parentes reliquerant, ad locum
sanctorum legaliter distribuit, & pauperibus erogauit: vt illam perfectionem attingeret,
vnde Dominus dicit: Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, & da
pauperibus, & veni, sequere me. Locum verò, vbi mater & pater eius sepulti fuerant,
in melius reparauit, & ibidem duodecim sanctimoniales ad seruiendum Christo
Domino cōstituit. In supradicto verò loco Malbodio, consilio beati præfatis Amandi,
& auxilio Dagoberti regis, cum duabus sororis suæ beatæ Vualdetrudis filiabus
femeripsam contradidit, atque multis alijs ibi secum in sanctæ religionis habitu con-
gregatis, in sancta conuersatione permansit, cunctisque se videntibus exemplum
bonorum operum dignum imitatione reliquit. Erat autem famula Dei fideliter
sponso suo deseruiens in humilitate, in obedientia, in patientia, corpus ieiunijs
attenuans, pernoctans in vigilijs & orationibus, longanimis in spe, domesticis ho-
is mansueta, modesta colloquendo, seu res ecclesiæ conseruando, benigna distri-
buendo.

Mart. 19.

Eius virtu-
tes & exer-
cicia.

CAP. VIII.

Duas ne-
ptes suas pie
in cœnobio
instituit.

Duas autem neptes, filias sororis suæ cum magna diligentia regulariter in mon-
asterio erudiebat, & vt Dominum Christum sibi sponsum eligerent, ab ipsis in
santiæ rudimentis diligenter edocebat. Harum vna Madelberta, altera vocabatur
Alderrudis. Quæ videlicet Aldetrudis, puella bonæ indolis, materteræ suæ morte
&

& vitam satagebat imitari, secusque pedes illius indefinenter accumbens, doctrina vitæ stricebat informari. Quæ cum multis floreret virtutibus, humilitati præcipue & obedientiæ dedita erat. Huic aliquandò beata virgo Aldegundis præceperat, ut fragmenta ceræ coaceruaret in vnum: sollicita, ne vel minima rerum monasterij deperirent. Illa dicto citius paruit, dispersa ceræ fragmenta collegit, ignem accendit, vas æneum, id est, peluim, ceram plenè superimponit. Sed cum dominante flamma strues lignorum iam combusta decideret, atque sartago feruens, ignis ardore circuncincta, in partem alteram declinaret, ac magis inde focus exestuaret, rimens virguncula, nè quid damni contingeret, armata fide, manibus nudis exercisque brachijs de medio flammarum luterem bullientem festina sustulit, nihilque penitus in cute suæ carnis perpessa læsionis, in pavementum deposuit. Tantùm apud Deum & meritum iubentis, & virtus obedientis sine dubitatione promeruit.

Insigne miraculum.

CAP. IX.

Beata verò Aldegundis à proposito suo nõ deficiebat, sed de virtute proficiens in virtutem, sicut à pueritia coeperat, in sanctis operibus quotidie perseveranter abundabat. Cum enim adhuc esset in domo parentum, ætate quidem tenella, sed corde matura, quicquid sui iuris erat, pauperibus misericorditer erogabat. Si virgini pecunia nonnunquam deerat, voluntas tamen largiendi, sibi nunquam decrefcebat. Mater autem eius Bertilia, non modicum pecuniæ thesaurum congregauerat: qui licet filiam non latèret, occultante matre locum, nihil tamen inde tulit ante mortem illius. Facta autem superstes parentum, ilicò pauperibus coepit matris thesaurum erogare. Procedente autem tempore, cum iam fieret mater familiarum cum sorore sua, vocat fidelem ministrum, profert argentum ad comparandas vestes in opus seruorum & pauperum Christi, iubens, ut, si quid de pecunia superesset, sibi referre deberet. Implet seruus dominæ suæ præceptum: emit copiam vestium: quod remansit pecuniæ, refert: argenti quantitas integra reperitur, ac si nihil expensum fuisset. Stupefacta super immensa largitate creatoris, quis explicare valet, quantas Deo gratias egerunt?

S. Aldegundis adhuc puellæ benignitas in pauperes.

Præclarum miraculum.

CAP. X.

Quadam etiam nocte dum ambæ Christo Domino deuotæ sorores, de dilectione cælestis sponsi, & conuersatione regulari, & salute fororum, à summo pastore sibi creditarum, sollicitè peruigiles meditarentur, candela coram posita, subito cadens extinguitur. Cumque præstolarentur, ut ab aliquo superueniente reacenderetur, & aliqua fieret mora, virgo lucis amatrix porrexit manum, lucernam accepit: in cuius manu continuò lucerna diuinitus lumen recepit. Quo miraculo, Dominus Iesus Christus, qui est lux vera, se præsentem esse ancillis suis manifestauit, quas in suo nomine congregatas, nec ad momentum perperi tenebras permisit.

Aliud haud vulgare miraculum.

CAP. XI.

Non multo post tempore, dum eadem cælesti sponso dilectæ germanæ, sibi commissi gregis curam gererent, incedentes per cœnobium, negocij quid actura, venerunt ad basilicam beati Apostolorum principis Petri ad horam orationis sextam. Pulsauerunt ostium: aberat ianitor templi, sed nõ aberat cæli ianitor, qui statim famulus suis fores ecclesiæ clausas reserauit, nè gratia fraudarentur orationis, & animus earum, velut arcus in seruitium diuinum extentus, relaxaretur ab intentione supernæ contemplationis. Tunc intrantes domum orationis, solito deuotius & maiori compunctione debitum persoluentes officium, cum alacritate mentis ad sua reuersæ sunt.

Templi fores diuinitus patefcunt.

CAP. XII.

Sed ut parùm superiora memoremus, postquam virgo sapiens Aldegundis secularibus pompis alienata, sanctimonialibus vestimentis est induta, rursus angelicis admonitionibus roborata, visione mirabili, qua Dominum Iesum tanquam splendens circumstantibus angelicis videre meruit, lætificata, memor etiam sermonis Amandi viri Dei, de omnimodo contemptu temporalium, & culmine perfectionis, quod prius iam complere coeperat in parte, modò deliberat omnibus, quæ possidebat, ex toto renũciare, nihil in terra possidens, in cælo cupiens thesaurizare. Fecit ergò describi thesauri sui summam, & totius pecuniæ, quam habebat in auro & argento, gemmisque & ornamentis regalibus, quæ sibi collata fuerant à

Ff Rego

URIVS

900
1000
RVIII
5

Rege & Regina, principibus & cognatis, & parentibus suis, post relationem capituli sui, ac post largas donationes, quas pauperibus Christi consilio beatorum Amantissimi atque Autberti Episcoporum distribuerat, & hæc omnia virgo prudentissima domus Dei decorem etiam exterioris diligens, ac decus ecclesiarum, de ora mercede donavit. Prædia verò possessionesque infinitas, ad usum inibi regi Christo famularum publicam donatione concessit: cætera universa in sumptus pauperum dantur ecclesiis & pauperibus.

legavit, nihil sibi præter vile reservans indumentum, sanctæ religioni congruum atque victum quotidianum, quo cum reliquis ancillis Dei communiter vivebat. Sed Domini Salvatoris benignitas, ut in fide corroboraret animos famularum earum, non distulit ostendere, quàm sibi gratus esset pro sui nominis amore tractantium contemptus rerum. Eo namque die, quo famula Dei tam gloriosum operum largitionis sue compleverat ad expectantem, dum ipsa iubente ministri sibi decurrerent ad potandum aquam de fonte, qui nuptiarum celebratoribus in Cana Galilee vinum ex aqua largitus est, ipse fontis aquam sponse suæ refocillandæ mutavit in mirabilis vini saporem. Quod factum cum omnibus ancillis Dei in monasterio notuisset, tantus amor Domini Christi mentes earum inflammavit, ut intuitu ditionis illius, nulla deinceps aliquid terrenum possidere curaret.

CAP. XIII.

Accidit aliquando, ut una famularum vrcolum aqua replet, qua sancta ad alios usus, illa nesciente, quæ vas impleverat. Cumque fusura esset aquam in manibus eius, & vacuum reperisset vrcolum, tremebunda recurrere volens ad fontem, subito sensit vrcolum aqua repletum. Hoc signo cunctis in cœnobio manifestum meritum virginis admirantur, laudes ab omnibus Domino Iesu referuntur.

CAP. XIII.

Quodam die beatæ virginis piscem adhuc viventem piscator ipse detulit: quod studio charitatis ad servorum Dei superuenientium usus magis, quàm ad suum reservans, in fontem proximum iactari præcepit. Qui dum aliquando propinquam nataret, saltum in aëra dedit, & in siccum deveniens, in arida palpitare coepit. Aduolant corui de vicino crocitant, vnguibus & rostro piscem laniare volentes. Mirabile dictum, & insolitum dictum: iuxta pascibat agnus, qui minor cæteris pascoribus, celeriter accurrit, piscem à devorantibus eripuit, cornibus & pedibus totius corporis nisu contra pugnant, coruos abegit. Quod forores, de monasterio nova bella prospicientes, festinanter advennerunt: piscem incolumem invennerunt non sine grandi admiratione, famulæ Dei Aldegundi reportaverunt. Sed idem agnus defensor piscis, tam diu persecutus est, donec in præsentiam virginis Abbatissæ piscis oblatum est.

CAP. XV.

Quodam verò tempore forores monasterij focum acenderant, & ut sibi morigerat, ad abluenda indumenta, caldariam cum aqua super focum suspendentem. Una autem ex illis tunicam beatæ virginis Aldegundis habens indutam, iuxta pinnas adstabat: olla iam æstuante flamma bulliebat, cum ecce serpens antiquus, invidens humili famularum Christi officio, propius adstantem igni, cœcicit in focum, & aquam ferentem super ipsam effudit. At illa cum caderet, sanctæ Trinitatis nomen invocavit. Ancilla verò Domini festinanter accurrerunt, de medio flammæ eam abstrahunt, & quam timebant ignis ardore membratim resolutam, operationibus & meritis beatæ virginis suffragantibus, illam reperierunt.

CAP. XVI.

Inter alia divinæ consolationis beneficia, quæ gratia Domini Salvatoris huic virginis conferebat, illud non mediocriter admirandum est, quod eam angelica visitatione sæpè familiariter confortans, aliqua mœstitia diutius affici non permittebat. Quod etiam ex parvis facile coniectari potest. Audierat enim aliquando de se prolatum detractionis verbum, à quibusdam peruersis & ocio vacantibus: quibus est pessima consuetudo semper derogare de melioribus. Cumque animus esset humanæ fragilitatis, aliquantulum indè cruciaretur, adest Angelus consolatione solito eam, verbisque dulcibus permulcens: Quid, inquit, o dulcissima virgo sponsa Domini Iesu Christi, quid in verbis ociosorum & invidorum contristaris, cum tibi sedes parata sit regni cœlestis: illis autem, nisi respiciant, æternum supplicium & pœnam

Ociosis familiaris obtrahendi libido.

& poena seruetur infernalis? Talibus virgo recreata sermonibus, obloquentium vanitates non curauit vltcrius.

CAP. XVII.

Post hæc autem, vt in vita B. Gisleni plenius inuenitur, dum B. Amandus Dominica nocte plenus dierum, tanquam frumentum maturum in horreum caeleste condendum, palea carnis deposita migraret: in ipsa verò hora, beata Aldegundis vigilijs & hymnis in ecclesia cœnobij Malbodiensis, coram altari gloriosæ genitricis Domini nostri Iesu Christi Mariæ, incumbebat suppliciter. Et quoniam illum in hac vita multum dilexerat, vtporè cuius doctrina culmina virtutum edocta confederat, Domini Saluatoris gratia reuelauit ei, & cuius esset meriti, quem exhortantem susceperat: & quòd illa sequeretur in proximo, quòd dux ille præcedebat. Orans enim, in ecstasi mētis eleuata, cōtemplatur senem virum, cano vertice reuerendum, sacerdotibus & præclaris vestibus indutum, baculum manu tenentem, ad superna transire, turbamque copiosam albatorum ante & post eum iter habere: seipsam quoque virgo sancta lætabatur in eodem comitatu simul properare. Cumque requisita, quis esset dux ille tam gloriosæ multitudinis, respondisset se nescire, sic Angelus inquit: Amabilis Deo Amandus à seculo migravit, & quoniam in vita sua sine macula, seipsum gratia Dei curauit seruare, atque sibi commissâ talenta disponendo fideliter duplicauit, modò cum sanctis animabus, quas verbo & exemplo Domino acquisiuit, ad gaudia sui Domini tam gloriosus ascendit. Hanc visionem prudentissima virgo nulli secum habitatum eo die reuelans, beato Gisleno mandauit, vt cum sorore beata Vualdetrude gratia visitationis ad se dignaretur venire: quibus venientibus in locum, qui dicitur * Meruius, festinavit obuiam ire. Cumque visionem suam inter alia salutis colloquia beato Gisleno manifestasset, intelligens vir Dei, quid illa visio præsignaret, altè suspirans: O charissima soror, inquit, amabilis & deuota sponsa regis æterni Domini nostri Iesu Christi, gratias age sine intermissione diuinæ dignationi, quæ tibi dulcissimi pastoris & iam factum ad cœlestia transitum, & tuum in proximo futurum, præmonstrauit. Vndè quia cœlestis iam dulcedinem patriæ, saporemque, Domino reuelante, prægustasti, necessarium est, vt omni instantia in eius obsequio perseueres, donè ea, quæ se diligentibus repromissit, merearis adipisci.

CAP. XVIII.

Vidit etiam aliquandò beata Aldegundis in visu, demonstrante Domino, valde tristem humani generis inimicum: ac percontans illum sollicitè, requisitit quæ tanta contra humanum genus esset eius pernicacia: quid emolumenti sibi futurum speraret, dum tot millia hominum ad infernum impellere nõ cessaret. Cui malignus respondit, inuidiæ non modicæ se dolore torqueri contra filios Adæ: qui quotidie illum ascenderent, vndè miser ipse cum suis exularet.

CAP. XIX.

Studioissima diuinæ legis, indesinenter esuriens verbo cœlesti satiari, virorumque sanctorum ac religiosorum vitam cupiens imitari, beatum Humbertum apud Mariculas habitantem, virum in sanctitate magnificum, illustratum scientia diuinæ scripturæ, signum Crucis ab Angelo expressum gestantem in vertice, virgo prudens visitauerat: pabulo diuini verbi per aliquot dies affluentia oris eius epulata, cum illo circa vicina monasterij quadam vice deambulat: sed astuante ferro ore dei, cum penè siti deficeret, orante viro Dei cum ipsa virgine, fons illicò dulcis è terra nouus emanauit: virgo reficitur, fons vsque in præsens non deficit. Beatus autem Humbertus de positionis suæ diem prænoscentis, lineas vestes ad vsus exequiarum suarum ab ipsa virgine postulauit: propter quas dum mitteret deferendas, missus alter à virgine præsaga futuri, legato beati viri in medio itinere cum vestibus postularis occurrit.

CAP. XX.

Beata igitur Aldegundis, quæ sibi Dominum Saluatorem elegerat sponsum, frequentibus Angelorum confortata visionibus, qui sapius illam multis modis, vtporè conseruam & conciuem recognoscentes, familiariter alloquebantur, præsciens ex reuelatione spiritus sancti dormitionis suæ diem appropinquare, deprecata est Dominum, vt qui sanctos sanctificat adhuc, & iustos iustificat adhuc, & qui flagellat omnem filium, quem recipit: dignaretur ancillam suam in præsentibus

Ff 2 sic

Tomo V. Octobris 9. cap. 12.

S. Aldegundi reuelatur obitus S. Amandi. Visio.

* Meruius: de ista visionem.

Videt demonem.

Facetur factam suam erga genus humanum.

S. Humberti encomiū.

Miraculū.

Apoc. 22. Prou. 3. Hebr. 12.

MURIVS

Meruius

RVIII

5

sic flagellando carnem, purgare, quatenus anima post hanc vitam in requiem Domini sui sine macula valeret introire. Sciebat enim in hac vita neminem tam perfectum esse, qui posset omni peccati contaminatione prorsus carere. Non distulit diuina bonitas præstare misericorditer, quod illa petiuit humiliter. Nam in dextra mammilla, non post multum tempus morbus, qui vocatur cancer, subortus est, qui corpus illius exæstuans, vsque ad vltimum diem vitæ depaustus est. Virgo vero prudens, exemplo beati Iob, aliorumque sanctorum, patienter sustinebat, & tanquam accepto diuinitus dono congaudens, supernæ dignationi sapienter gratias agebat.

CAP. XXI.

Cum autem adesse tempus resolutionis eius Angelus præmonuisset, prædicto quæ die nulla molestia corporis eam fatigaret, apparente sibi rursus Angelus, cepit queri cum eo, cur differretur à regno sibi parato. Cui ille: Scias, inquit, sanctos Angelos hoc tibi à Domino impetrasse, vt ad perfectionem virtutum admittas habere spatium temporalis vitæ. Sed cum aliquandò tertiaria febre laboraret, hebdomada transacta, circa mediam noctem, immittente diabolo, tantus illam ardor inuasit, vt nisi mox biberet, videretur exanimari. Cumque viriliter reluctans à potu vellet abstinere, vimque febris, non hostis tentationem reputaret, confugit ad orationem. Et ecce ante lucem vidit antiquum hostem, tetra & horrenda facie sibi adstantem, qui fateri coactus est, quòd tantum illi sitis immisisset ardorem, cui didit blasphemus, dicens beatæ virgini, restare adhuc duram atque arctam viam in certumque esse, vtrum in Dei seruitio perseveraret. Cui virgo constanter: Dominus, inquit, mihi adiutor est, non curo minas tuas. Continuo satanas aufugit confusus, & sitis ab ea recessit. Post tentationem verò diabolicam, ad est multipliciter consolatio diuina. Videt enim in visu tanquam à Domino se postulantem in eius amore perseverantiam, ac velut apparentem sibi sacerdotem ipsum Dominum, quod peribat, clementer annuentem. Vider etiam beatum Petrum Apostolum sibi panem candidum deferentem, sequere de manu eius illum cum ingenti barba suscepisse. Soror quoque eius audiuit calidus per soporem, & suam à Domino acceptam poenitentiam, & sororem suam virginem promeruisse Christum.

CAP. XXII.

Interea dum virginis animus huiuscemodi visionibus assidue pascere, & ad celestia contemplanda sublimaretur, offertur ei paruulus, cuius iam à suis vita desperabatur: quem ipsa protinus ante cornu altaris projici iussit. Quod vt factum est, confestim redditus est sanitati. Cumque renunciaretur virgini de subita sanitate infantis, & animaduerneret, hoc idèd contigisse, quòd illum contigerit locum, quo viderat ante paucos dies transisse Dominum: quid nisi Deo gratias ageret? Viderat enim non multò antè, quasi staret in platea, ac velut igneus globus de celo super se veniret. Quarto verò die post hæc, media nocte Dominica, cum ad vigiliam ingrederetur ecclesiam, vna de sororibus egressa, cernit plateam, in qua visio præterita apparuerat, nimia luce splendentem, cum eadem hora tenebræ totam occuparent terram. Manè factò, colloquētibus indè & mirantibus, intellexit beata virgo causam tanti splendoris, nulli tamen earum tunc manifestauit. Non post multum accessit & alius testis harum visionum, affirmans illi, se vidisse Dominum nostrum Iesum Christum cum exercitu Angelorum, ante cornu altaris ipsi virgini colloquentem. Requirens autem ab homine visionis horam, recognouit, ipsam fuisse horam, qua viderat Dominum in visione. Quarto die post hæc sanatus est puer, vt supra dictum est.

CAP. XXIII.

Sacerdos quidam boni testimonij, sine reprehensione conuersabatur eo tempore in monasterio à pueritia vsque ad perfectam ætatem: qui referre solebat, noctu se vidisse globum igneum descendisse de celo super habitaculū, in quo famula Christi agrotabat. Post hymnos nocturnos, vna de maturioribus ancillis Domini modicum soporis degustans, videt beatam Aldegundem ante altare in loco sacerdotis adstantem, corpus Domini in calice fregisse, sibi que dixisse: Vade cæcæ, die sacerdoti, vt in hoc calice mysteria Domini Christi conficiat: & quoniam heri pro valetudine corporis communicare non potui, hodiè particeps fiam corporis & sanguinis Domini. Facta die, processit sacerdos, Missas celebrauit, & in tangendo

**Satan cogit
ur suas ei
fraudes fa-
teri.**

**Contemni-
tur ab ea.**

**Visiones S.
Aldegūdis.**

**Puer mori-
bundus sa-
natus.**

**Igneus glo-
bus visus su-
pra domici-
lium eius.**

cernit calicem in aëra subleuatum, ilicò suo resedisse loco. Tunc prædicta famula Dei visionem, quam viderat, & sacerdos de calice in aëre suspensò, ad Christi sponfam vtrunquè deulère, certitudinem habentes, has visiones obitum illius præsignare.

CAP. XXIII.

Inter alia signa virtutum, quæ potètia Saluatoris per ancillam sibi electam operabatur, homo quidam mente captus, aut suis exigentibus culpis, aut vt fides virginis manifestaretur, per insaniam capitis penè vsque ad extrema perductus est. Cum parentes eius de vita ipsius desperarent, adduxerunt illum ad monasterium sanctimonialium, intimantes beatæ virgini cum gemitu, qualia ille miser patere-tur. At illa visceribus pietatis condolens misello, fecit eum ad se vespertino tem-pore perducì. Orant pro eo, & factò signo Crucis super eum, domum redire iussit. Qui mox conualefcens, restitutus est sanitati. Quinto verò die ante virginis obitu, soror ipsius famula Domini nostri Iesu Christi Vualdetrudis, contemplatione ce-lestium subleuata, videt in visione, gloriosam Domini nostri Iesu Christi genitri-cem, cum sanctorum agminibus venientem, atque germanam suam virginem Al-degundem, secum ad sublimia deducentem. In monasterio quoquè Niuella, vbi sancta Gertrudis corpore requiescit, sanctimonialis quædam nimia simplicitatis & obedientiæ, ab amore mundi ante tribunal ad amorè Domini nostri Iesu Chri-sti perfectè conuersa: sexta feria ante diem sabbati & dormitionis famulæ Dei Al-degundis, circa medium noctis, vidit in visu splendorem lucis intrâsse ecclesiam beati Petri, vbi iam dicta beata Gertrudis tumulata est, ita vt à pavimento vsque ad trabes vniuersam ædem, quasi meridianus sol illustraret. Dum verò attonita visi-onerantæ claritatis, timore solueretur: audit choros pfallentium, ita vt voces dis-cernere posset virorum ac mulierum, puellarum & puerorum, inuicem alternando concinentium. Iam verò tertia nocte egressiõis eius à corpore, gratia visitati-onis multis conuenientibus religiosis, atque sorore eiusdem virginis beata Vual-detruide, ecce fulgor ingens nimia claritate refulgens apparuit supra domum, in qua virgo sponsa Domini Christi opperiebatur intrepida eius aduèrtum. Cum quæ presentes insolitam mirarentur visionem, ac beata Vualdetrudis inter spem me-tumquè dubia, quidnam præsignaret, tremebunda rei finem expectaret, sancta illa anima, quæ veram lucem Dominum Christum amauit, & præsentiam eius sitibun-da desiderauit, carne soluta, cum ipsa luce de hoc seculo migravit. Sepulta est au-tem in villa suæ quondam ditonis, vocabulo Salra: vbi suus vterquè parens, ac so-ror postea Vualdetrudis, sepulti stant: In quo iacuit multo tempore, quoad Chri-sto donante corpus eius translatum est in municipium Malbodium, quod à funda-mento construxerat, vbi nunc eius memoria fulget, ac meritis suffragantibus, plu-rima poscentibus beneficia diuina clementia largiri dignatur.

Hominem insanum sanitati restituit.

Visso s. Vualdetrudis.

Item alterius.

Ingens fulgor apparet sub mortem s. Aldegundis.

Migrat in celos.

CAP. XXV.

Ecce inter alia sanctorum gesta, quicunquè piè legis vel audis, ecce hîc habes, quod imiteris. Adhuc arate puellari terrena despexit, cælestia cõcupiuit. Concupiscentiam carnis, virginitatis amore edomuit. Concupiscentiam oculorum, id est, curiositatem, diuinæ lectionis meditatione refrenauit. Ambitionem vitæ, hoc est, superbiam, humilitate calcavit. Contempsit mortalem sponsum, immortalem elegit. Diuitias cum haberet, non sperauit in pecuniâ thesauris: sed prudenter indigentibus cuncta distribuens, amplexata est paupertatem. Inuenit in agro thesau-rum absconditum, & præ gaudio illius omnia vendès, comparauit illum. Quæ fuit bonas margaritas pia negociatrix, inuenit vnâ preciosam, emit, possedit. Tenebras exhorruit, lucem amauit, cum luce migravit, lumen vitæ perennis habebit. Igitur imitare, quod legis: viue, sicut vixit: incede, quâ incescit: ac sine dubitatione peruenies, quò peruenit: adiuvante gratia conditoris, qui misericorditer operatur in sanctis suis, qui dat virtutem & fortitudinem plebi suæ, benedictus Deus, Amen.

Vt sit imitanda.

March. 13.

Psal. 67.

LECTORI PIO F. LAVR. SVRIVS.

Hanc beatissimæ Aldegundis historiam 30. Ianuarij die in primo Tomo collocauimus, si eius tum copia nobis fuisset. Sed quod tum non licuit, hoc loco facere volumus. Hoc enim die, id est, 13. Nouembris, sanctæ virginis translatio celebratur, & potest Lector eodem fructu legere hoc die eius historiam, quò legisset 30. Ianuarij.

URIVS
1000
1000
RVIII
5

